

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztálvozás

725.940.25

Szerző:

R. R.

Cím:

Meg kell menteni a főváros műkincseit a pusztulástól

Forrás:

Pesti Hírlap

Hely

Idő

1927

Személy

Br

1927. 12. 31

Meg kell menteni a főváros műkincseit a pusztulástól

A legértékesebb festmények és szobrok hivatali szobákban lógnak és raktárakban porosodnak. — Felbredt a városi képtár létesítésének terve.

Közvetlenül a háboru kitörése előtt, 1914 májusában, elhatározta a főváros, hogy a tulajdonában levő Kálvin-téri telken felépíti a közművelődési intézet palotáját és ennek építési, berendezési és felszerelési költségeire 3.300.000 koronát szavazott meg. A közművelődési intézet magában foglalta volna a fővárosi könyvtárt, a felnőttek szabadiskoláját, a fővárosi képtárt és műgyűjteményének muzeumát. A közművelődési intézet elhelyezése körül nagy viták voltak. Eredetileg a Tisza Kálmán-tér mellett döntöttek és ezt a határozatot a kormány is jóváhagyta. A tervek tárgyalásánál a középítési bizottság ellenezte a Tisza Kálmán-tér további beépítését, mert szerinte ezt a teret csak park céljaira szabad felhasználni. Megállapították ekkor azt is, hogy egy kulturpalotának csak a város központjában van helye. Ez a felfogás győzött és egy újabb közgyűlés a Kálvin-tér mellett határozott. Elfogadták az időközben elhunyt Lajta Béla műépítész terveit is, amelyek egy díszes középülettel akarták gazdagítani fővárosunkat. Kiütött a háboru, a kormány betiltotta a középítkezéseket és így kutba esett az egész gyönyörű tervnek a kivitele. A kulturpalotáról már nem beszélt senki és a fővárosi könyvtár céljaira időközben megvásárolták a Wenckheim-palotát. A felnőttek szabadiskolája illetékesek szerint ezidőtájt nem aktuális, így hát most csak a főváros elárvult kép-, szobor- és más műgyűjteményének megfelelő hajlékáról lehet beszélni.

Kétségtelen, hogy a lakosság legszelebb rétegeinek halvány sejtelmük sincs arról, minő értékes, gazdag és gyönyörű kép és szoborgyűjteménye van a fővárosnak. És ez a nagyszerű gyűjtemény parlagon hever, mert megőrzésére nincsenek megfelelő helyiségek. Szinte elképzelhetetlen, amire különböző máris évekkal ezelőtt nyomtatékosan rámutatott a főváros tanácsa, hogy ezek a *muzeális értékű kiváló művek, a legjelesebb világhírű mesterek alkotásai, szélszótartan vannak elhelyezve a füstnek, pornak és rongáldsnak erősen kitett hivatalokban, sőt raktárakban is rejtőzködik sok műretek.*

A megőrzésnek ez a módja valóban nem méltó a fővároshoz, mint műgyűjtőhöz.

Ez idő szerint a fővárosnak 1400 képe van, ebből mintegy 950 olajfestmény, a többi grafikai természetű műalkotás. A szobrok száma 110. Ezenkívül a gróf Zichy Jenő hagyatékából a főváros tulajdonába került 300 darab kép, mind külföldi régi mesterek műve. A főváros műgyűjteményében képviselve vannak Barabás Miklós, Munkácsy, Lotz, Székely Bertalan, Benczur Gyula, Skutezky Döme, Zichy Mihály, Itskovics Ignác, Mednyánszky László, Telepy Károly, Keléty Gusztáv, Ujváry Ignác (Baditz), Zemplényi Tivadar, Ripp-Rónai József, Stetka Gyula, Márk Lajos, Glatz Oszkár, Bosznay István, Spányik Kornél, Greguss Imre, Mészöly Géza, továbbá ott látjuk a fiatalabb művésznemzedék legjobb alkotásait. A szoborművek mesterei között is a legkiválóbbak szerepelnek, élükön olyan nevekkel, mint Fadrusz, Strobl Alajos, Zala György, Kisfaludy-Strobl Zsiga, Holló Barnabás, Istók János, Beszedes László, Róna József, Ligeti Miklós, Horvay, Szentgyörgyi, Gárdos, Lányi, Feinbeck, Pásztor, Martinelli stb.

A Zichy-hagyaték révén a főváros tulajdonosa a legértékesebb régi magyar képeknek, ezek között Kupeczki, Mányoki, idősebb Markó Károly, továbbá külföldi régi mesterek képei, főleg 17-ik századbeli olasz, francia, hollandi, flamand és magyar művek vannak a tulajdonában. Ez természetesen csak rövid, hevenyészett összefoglalása azoknak a művészeti kincseknek, amelyek a főváros birtokában vannak és amelyek tulnyomó része hivatali szobákban van eltemetve.

Ezeknek a kincseknek rendszeres összegyűjtését és állandó kiállítását már másfél évtized óta sürgetik a képzőművészeti körök és *Bárczy István* polgármestere idején hivatalos előterjesztést is tett egy városi *modern galéria létesítésére*. Ennek a galériának lett volna feladata, hogy a jelen és utókor számára tükrözze a magyar képzőművészet küzdelmes és dicsőséges fejlődését. Nagy művészeti értékűnél fogva a város történeti vonatkozású képek is a nagyközönség és szakemberek elé valók és nem tűrhetők, hogy azok raktárakban heverjenek. A gyűjtemények gyarapodása is csak úgy képzelhető el, ha állandó kiállítás keretében láthatók. Pillanatig sem lehet kétséges tehát, hogy a főváros egyik elsőrendű kötelessége a képtár felállítása. Amint azt annak idején a képzőművészeti tényezők is megállapították, a létesítendő képtár csak akkor gyakorolhat igazi és állandó nevelő hatást a közönségre, ha a város központjában kap helyet. Ennek a fontos szempontnak

figyelembevételével felmerült korábban az a gondolat, hogy a főváros képtárát a Kálvin-tér és Oroszlán-utca között fekvő városi telken megépítik, de szóba került legutóbb az a terv is, hogy erre a célra megszerzi a főváros az *Egyetem-utcai Károlyi-féle palotát, amely megfelelő atalakitással, más külföldi nagyvárosok mintájára, a polgármester reprezentációs helyiségeiül is szolgálna.*

A létesítendő képtár ügyét szóba hoztuk *Csednák Dénes* festőművész, a fővárosi képgyűjtemény igazgatója előtt, aki a következőket mondta:

— A hazai képzőművészetnek vásárlások útján való támogatása több évtizedes nemes hagyománya a fővárosnak. A sok évi kép- és szoborvásárlások anyagában a kiváló művek oly nagy száma gyűlt össze, hogy azok megőrzésének mai módja valóban tarthatatlan. A fővárosnak régen az volt az alap-gondolata, hogy támogassa egyrészt a fiatal tehetségeket, másrészt a nyomorba jutott művészeket. Ma az abszolút művészi szempont érvényesül a főváros kép- és szoborvásárlásainál. Pótolnunk kell az abszolút muzeális értékű anyagot, de amíg nincs képtárunk nem lehet megállapítani, hogy mi kell. A főváros szoborállománya csekély, de általában igen jó. Még sok feladatunk van a szoborvásárlás terén is. Megfelelő kiállítási helyiségek hiányában mostanában inkább közterekre szánt szoborműveket vásárol a főváros. Ezek a szobrok a köztereken az időjárás viszontagságainak vannak kitéve, holott a muzeumban semmi bajuk sem történik. Tény, hogy a főváros fokozatos vásárlásaival odajut, hogy már a hivatali szobákban sem tudja elhelyezni a művészi alkotásokat. A Buzáth alpolgármester elnöklésével működő képzőművészeti vásárló-bizottságot az a gondolat vezérli, hogy létesül a városi képtár és ezért csak abszolút becsü művek vásárlására törekszik, amelyek aztán méltó módon nyernek ott elhelyezést. Ismétlem, hogy a főváros különös tekintettel a képtári gondolatra, kizárólag olismert, kiváló művészek alkotásait vásárolja.

A főváros hivatott tényezője elismeri tehát, hogy nem tudják hová tenni a sok művészi értéket.

Ez az állapot tarthatatlan. Mentjük meg a főváros kincseit a pusztulástól. A főváros muzeális tevékenységének és politikájának ez idő szerint nem lehet más sürgős feladata, mint az, hogy megnyissa Budapest képtárát közönségünk és az egész kulturvilág számára.

R. R.